

הדלקת נרות
ת"א
16:32
צאת השבת
17:30

שולחן שבת - לפרשת חיי שרה שבת מברכיין מאת הרב אילן אלסטר רב בית הספר

רעיון מהפרשה: בתחילת הפרשה מסופר על מותה של שרה אמנו וקבורתה במערת המכפלה. לאחר מותה של שרה אברהם שולח את אליעזר עבדו למצוא אישה ליצחק בקרב משפחתו בארם נהרים. סיפור ההיכרות שבין יצחק ורבקה הוא סיפור מופלא שמלמד אותנו על השגחת ה', וכמו שאמרו לבן ובתואל "מה יצא הדבר".

אחד הסימנים להשגחת ה' הוא כאשר דברים מתרחשים במהירות עד שהדבר יוצא מן הכח אל הפועל, וכמו שאומר המהר"ל בספרו אור חדש על נס פורים שלא היה בו דבר היוצא ממנהגו של עולם, אך הארועים המשמעותיים עד לשלב ההכרעה לטובת עם ישראל התרחשו במהירות, וזו לשונו: "כי הדבר שהוא בזמן הוא הטבע ומנהגו של עולם שנעשה בזמן אבל דבר שהוא מן השם יתברך, פועל זה נעשה בלא זמן נמשך כמו שתמצא בכל המגילה **שהיה הנס במהירות ובקפיצה** דכתיב (אסתר ה, ה) ויאמר המלך מהרו את המן וגו' (שם ו, י) ויאמר המלך מהר קח את הלבוש ואת הסוס, (שם ו, יד) ועודם מדברים ויבהילו את המן וגו'.

כך גם בזיווגו של יצחק עם רבקה, הנס הוא נסתר אך הדברים פועלים במהירות. אליעזר נותן סימן למציאת האישה ליצחק באמרו: "ה' אֶ-לֵהי אֲדֹנִי אֲבָרְהָם הִקְרָה נָא לִפְנֵי הַיּוֹם וַעֲשֵׂה חֶסֶד עִם אֲדֹנִי אֲבָרְהָם", כי אז תתקיים ברכת אברהם לאליעזר "ישלח מלאכו איתך והצליח את דרכך".

אליעזר מגיע לחרן מקום משפחתו של אברהם "אל באר המים לעת ערב", ועוד מעט יעבור היום וכיצד יתקיימו דברי אליעזר שה' יזמן לו את האישה הראויה ליצחק עוד היום? לכן התורה מדגישה "ויהי הוא טרם כילה לדבר והנה רבקה יוצאת", ולכן נאמר "וירץ העבד לקראתה", כדי שיתקיים הדבר באותו היום, ואליעזר ימצא את האישה המיועדת ליצחק קודם שיבוא הלילה. את ההשגחה של ה' שהעניין נגמר במהירות רואים גם בזריזות המיוחדת של רבקה כמו שנאמר בפרשה "ותמהר ותורד כדה...ותמהר ותער כדה..ותרץ עוד", המהירות של רבקה אף היא בסיעתא דשמיא כדי שהעניין של מציאת זוגו של יצחק יסתיים בעוד יום ואז תתקבל תפילתו של אליעזר " **הִקְרָה נָא לִפְנֵי הַיּוֹם**".

[בשם הגרי"ז מבריסק]

ועוד יש לומר שהזריזות של רבקה מזכירה לנו את הזריזות של אברהם המוזכרת בפרשה הקודמת: "וַיֵּרָא וַיֵּרָץ לְקִרְאָתָם...וַיִּמְהַר אֲבָרְהָם הָאֵלֶּה אֶל שָׂרָה ...

וְאֵל הַבָּקָר רָץ אֲבָרְהָם ... וַיִּמְהַר לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ".

תאור מעשיה של רבקה בא ללמד אותנו שראויה רבקה שהיתה בעלת חסד יוצאת דופן לבנו של אברהם איש החסד.

עשה לך רב – שאלת השבוע

נשאלתי בשיעור בחטיבת הביניים לגבי בת יתומה רח"ל שאין לה אחים האם היא יכולה להגיד קדיש על אביה שנפטר?

תשובה: לדעת שו"ת שבות יעקב בת יכולה לאמר קדיש כאשר מארגנים מניין בבית, אך לא תאמר קדיש בבית הכנסת. הרב חיים דוד הלוי התיר למעשה לבת לאמר קדיש בבית רק בנוכחות בני משפחתה. הרבה פוסקים חולקים וסוברים שאין לבת לאמר קדיש אפילו בבית וזאת מטעמי צניעות ושמירת ערך המנהגים שלא יחלשו כאשר כל אחד ינהג על פי סברתו וימציא תורה חדשה.

יש מאחרוני זמננו שחוששים שאם נתיר לבת לאמר קדיש יבואו להתיר לה לעבור לפני התיבה ולפרוץ גדר בדברים נוספים.

נראה לי עצה מעשית שבמקרה שיש חשש שאם נאסור על בת לאמר קדיש זה יגרום לעגמת נפש וירחיק אותה מן היהדות אפשר לאמר לה שכאשר הגברים אומרים קדיש בעזרת גברים היא תאמר קדיש בעזרת נשים באופן שקולה לא ישמע בעזרת גברים אך האמן שנאמרת על הקדיש של כל אומרי הקדיש באותו מעמד תחול גם על אמירתה. עוד כתבו הפוסקים שבת יתומה שרוצה לזכות את אביה או את אמה שנפטרו תקפיד לבוא לכל התפילות ולענות אמן בכונה על כל הקדישים, והקב"ה שהוא יודע מחשבות יחשיב לה את עניית האמן על הקדישים כאילו היא אמרה בעצמה קדיש. יהי רצון שנשמע בשורות טובות ישועות ונחמות.

לשאלות נוספות נא לשלוח לדוא"ל elster4@gmail.com

סיפור לשולחן השבת - "מעשה אבות סימן לבנים"

בפרשיות השבוע אנחנו קוראים על גדולתם של האבות והאמהות, ולומדים מהם מידות טובות אמונה ואורחות חיים "מעשה אבות סימן לבנים". "מעשה אבות סימן לבנים זה גם ללמוד את היחס של כבוד שאנחנו צריכים לתת להורים שלנו ולדורות הקודמים. מספרים על אחד מגדולי הרבנים בארצות הברית בדור האחרון הרב יעקב קמנצקי זצ"ל, שנסע פעם אחת עם נכדיו במטוס לארה"ב. נזדמן לו לשבת סמוך לאחד מאישי הציבור המפורסמים בארץ שהיה בעל תפקיד חשוב בהסתדרות העובדים בארץ ישראל. במהלך הטיסה ניגשו מדי פעם הנכדים של הרב לסבא הגדול שלהם ושאלו אותו מתוך יראת כבוד אם הוא זקוק לדבר מה. איש הציבור הסתכל כלא מאמין למראה עיניו. לקראת תום הטיסה הוא ניגש לרב ושאל אותו: "אני לא מבין מה קורה פה, הנכדים שלך מתייחסים אליך בכבוד מלכים. עוד לא ראיתי דבר כזה, גם לי יש ילדים ונכדים ואף אחד לא מתייחס אליי באופן כזה, אולי תספר לי את סוד העניין?" ענה לו הרב: מי שהולך בדרכי התורה שניתנה לנו מסיני, יודע להכיר את גדלותם של הדורות הראשונים. ככל שהדורות מתרחקים מהר סיני הם נעשים קטנים יותר, ביחס לדורות שקדמו להם. זאת הסיבה שהנכדים שלי יודעים להעריך את הסבא שלהם, כי הוא חי שני דורות לפניהם וראה בעיניו גדולי תורה וצדיקים שהתאבקו בעפר רגליהם של גדולי ישראל של הדורות הקודמים.

השקפת החיים שלך אמר הרב לאיש הציבור הנ"ל היא הפוכה מן הקצה אל הקצה. הצעירים רואים את המבוגרים כאנשים מיושנים ולא מתקדמים. הצעירים רואים את עצמם חכמים יותר מהדורות הקודמים בגלל שכלולי המדע שמתגלים בדורות האחרונים, לכן אין יחס של כבוד והערצה של הדור החדש לדור הישן.

 מושגים ביהדות

א. לפני עיוור - אסור מהתורה לשים מכשול בפני אדם או לתת לו עצה לא טובה, או להכשיל אדם שלא בקי בעניין כלשהו, בו הוא כעיוור, או להכשילו בעבירה, שנאמר: "לפני עור לא תתן מכשול" (ויקרא י"ט, י"ד).

ב. היזק ראייה - נזק הנגרם על ידי אדם הרואה את מה שנעשה בחצר חברו, דבר זה מגביל את פרטיותו של השכן, וגורם לקנאה וצרות עין. יש להיזהר מאוד שלא לגרום נזק שכזה.

ג. המוציא מחברו עליו הראיה - אדם התובע חפץ או ממון מחברו – עליו להביא ראיה ועדים לצדקת טענתו, שחברו מחזיק בדבר השייך לו. המקור לכך ממה שנאמר: "מי בעל דברים יגש אלהם" (שמות, כ"ד, י"ד), כלומר: התובע-שהוא "בעל דברים" – יגש ראשון ויביא את הראיות לתביעתו (בבא קמא מ"ו, ב'). [הרב שמואל כ"ץ ירושלים]